

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessim-Octavum De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter constare debet de coniugis obitu, vt possit superstes aliud
Matrimonium inire. §. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

Art. 4. Sanch. disp. 79. num. 5. Coninch. dub. 5. num. 60. Layman. d. cap. 10. num. 5.

9 Cum autem adulterium ut impedimentum sit matrimonij contrahendi requiritur necessario coniugij occisioni coniugis. vel matrimonio inter ipsos adulteros contracto. vel fidei datae de matrimonio post mortem in eundo. Superest explicandum qualiter hoc matrimonium contrahi. qualiterque fides dari debeat. ut locus sit praedicto impedimento. Aliqui e quorum numero est Gaspar Hurtado disp. 23. difficult. 2. num. 8. censent insufficientes esse clandestinum matrimonium. eo quod haec sit poena quae restringenda est. & non amplianda. videturque apposta pro matrimonio. quod aliam validum foret. nisi coniux viveret. quodque solum praestat occasionem captandae mortis coniugis. Sed rectius Sanch. lib. 7. disp. 79. n. 8. Coninch. disp. 31. dub. 5. num. 65. in fine. censent sufficere quodlibet matrimonium attentatum. etiam si clandestinum sit: nam Textus hoc impedimentum indidentes solum ponderant matrimonij attentationem. cum sciant necessarium irrum esse debere. eo quod vivente coniuge contrahatur. Alias si matrimonium attentaretur contrahi cum confanguinea insufficientes esset. quod non est dicendum. cum hic contractus esse sponsalia non constituit. praebet tamen sufficientem anam captandi coniugis mortem.

10 Promissio vero de matrimonio contrahendo debet esse externa. & acceptata. alias non est vera promissio. nec de se nata obligationem parere. ut fatentur ferè omnes Doctores. Aliqui scilicet Coninch. disp. 31. dub. 5. num. 58. Basili. Ponce. lib. 7. cap. 4. §. num. 2. Rebell. lib. 3. q. 8. Gaspar Hurtado disp. 23. difficult. 2. num. 9. censent taciturnitatem esse sufficientem si quom consentus. eo quod ut qui d favorabile promittitur. In his autem quae ut favorabilia offeruntur consentus praesumitur ex sola taciturnitate. Sed rectius Sanch. disp. 79. num. 25. Gutierrez. dicto cap. 10. §. num. 28. censent insufficientem esse taciturnitatem. Nam esto matrimonium ut quid favorabile offeratur de facto. ut offeratur favorabile non est. Tum quia acceptans inhabilis redditur ad illud matrimonium contrahendum & poenis Ecclesiasticis subicitur. Tum quia in probabili sententia obligatur ad repromittendum. quod onerosum est. Ad cum promissio non est gratuita. sed onerosa. onusque continet. non censetur acceptari ex sola taciturnitate. ut tradunt Doctores in regula. Qui tacet. de R. g. l. vis. in 6. Et leg. quae datus. soluto matrim. Neque oblat quod promissarius ignoravit. quod ex acceptatione promissionis subit. quia ex ignorantia vitiose iuris non praesumitur. & cum taciturnitas sola iuris praesumptione consentum inferat. nullatenus in praesenti inferre potest.

11 Secundò requiruntur plures. ut promissio vera sit scilicet ex animo se obligandi. implendique promissum. quia alias non est vera promissio. sed promissionis fictio. Et cum hoc impedimentum adversus promittentes feratur. necessarii debent vere promittentes esse. quia verba maxime in poenalis proprie intelligenda sunt. Et explicari potest exemplo legis inducentis irregularitatem rebaptizantibus. & excommunicationem haereticis proferentibus. qui sic rebaptizent. vel haereticis proferant. & non ex animo nulla ex praedictis poenis ligantur. Acque ita docent Henric. lib. 12. cap. 14. num. 3. Saa. verbo Matrimonium. ubi de impedimentis num. 7. Man. 1. tit. sum. cap. 2. §. num. 7. Gaspar Hurtado. disp. 23. difficult. 2. num. 5. Et probable reputat Layman. lib. 5. sum. tract. 10. part. 2. cap. 10. num. 4. Sed probabilissimum est promissionem factam sufficere ad praedictum impedimentum inducendum. modo fictio externis non appareat. sicuti docuit Sanch. dicta disp. 79. num. 10. Gutierrez. dicto cap. 10. §. num. 28. Coninch. dub. 5. num. 57. Quia ex promissione serio facta & cuius fictio non cognoscitur neque ansa occidendi coniugem nascitur. ac ex vera promissione. Ius autem hoc impedimentum constituit ad dictam occasionem tollendam. Ergo promissioni apparenter verae hoc impedimentum tamen censeri debet appositum.

12 Tertio aliquibus placet. neque improbabiler promissionem debere esse mutuan. ut impedimentum praestet. Nam alias non est promissio de se sufficiens ad sponsalia constituenda. Iura autem exigentia ad hoc impedimentum matrimonium de praesenti. vel fidem datam de coniugio futuro indicant necessarium esse. ut illud matrimonium celebretur. qualiter alias esset celebrandum. & ea fides detur. quae ad sponsalia constituenda sufficit. Sic indicat Gloss. in cap. sequenti. De eo qui duxit. c. 9. Et tradit Bellarm. lib. 1. de matr. cap. 22. c. 1. §. secundo. Henric. lib. 12. cap. 14. num. 3. Volgin. de Sacram. tract. de matr. cap. 19. num. 8. & inclinat Layman. d. cap. 10. num. 4. vers. quinta conditio. Sed contrarium probabilissimum censuit Sotus in 4. disp. 37. q. unica art. 4. §. secundus casus. Angles in 4. sentent. part. 1. ubi de matr. impedim. quest. de divorzio de adulterium. art. 1. Sanch. lib. 7. disp. 79. num. 20. Rebell. lib. 3. q. 8. Basilius Ponce. lib. 7. cap. 4. §. num. 2. Gaspar Hurtado. disp. 23. difficult. 2. num. 9. & alij communiter. Colligiturque ex cap. sequenti. De eo qui duxit in matrimonium. ubi maritus impeditur a matrimonio contrahendo. eo quod vivente uxore fidem puellae dederit de matrimonio contrahendo. Neque

ibi indicatur puella vicissim suam de fide fidem Adde in omnibus hoc impedimentum statuentibus solum requisitum est adulterium cum promissione coniugij. Ego si haec promissio coniugij esse possit. quin mutua sit. ut probabilis defendimus. disp. 1. huius tractatus. interveniente adulterio impedimentum praestabit.

Quarto placet Navarr. lib. 4. consil. cons. 2. de eo qui duxit. 13 Rodrig. cap. 129. conclus. 5. Sanch. lib. 7. disp. 79. num. 11. promissionem conditionatam sufficere ad hoc impedimentum inducendum. eo quod promissio conditionata vera promissio sit. obligans promittentem conditionis eventum expectare. ideoque ansam praebet mortis coniugi captandae. quae est ratio statuendi hoc impedimentum. Sed rectius procedunt Coninch. disp. 31. dub. 5. num. 59. Gaspar Hurtado. disp. 23. difficult. 2. num. 10. quibus adhaeret Layman. lib. 5. sum. tract. 10. part. 2. cap. 10. vers. sexta conditio. asserentes promissionem debere esse putam. & aut saltem ante mortem coniugis purissimam. quia esto promissio conditionata obliget expectare conditionis eventum. at pendente conditione nullatenus debet censeri simpliciter. & absolute promissio. Cum autem hoc impedimentum promissioni coniugis anexam sit. de promissione vera. & propria. & quae alias coniugij obligationem induceret. intelligi debet. Quippe verba legis maxime in poenalis non extendenda. sed potius restringenda sunt. & haec ratio probat. esto ex praedicta promissione daturus ansa occidendi coniugem. quia ob similitudinem rationis non debet fieri in poenalis extensio. Praeterea quod ex promissione conditionata ante mortem coniugis non aequè datur occasio occidendi coniugem. sicuti ex promissione absoluta. siquidem ex praedicta promissione concipiuntur spes certa coniugij. sed sub dubio. & sub conditionis eventu.

Ad extremum observandum est promittentem alteri coniugium post mortem suae coniugis graviter peccaturum. ut deicitur in cap. fin. de eo qui duxit in matrimonium. Quinimò probabilissimum est eam promissionem irritam esse non solum quando impedimentum praestat matrimonij contrahendi. quod certissimum est. sed etiam quando ex ea promissione impedimentum non oritur. eo quod non sit occisioni. vel adulterio coniuncta. quia haec promissio à iure reprobat. ut potè quae ansam praebet insidiandi vitae coniugis. Argum. cap. 2. de concess. praebende. ubi ob hanc causam redditur irrita promissio beneficii vacatori. Et tradunt in praesenti Abbas in cap. fin. num. 2. de eo qui duxit. Et ibi Alexand. de Nevo num. 4. Ancharan. cap. super hoc. num. 2. eodem tit. Lancelot. institut. iuris Canon. lib. 2. tit. de divorzio. §. cum ea autem verbo dederint. Sanch. lib. 7. disp. 79. num. 40. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. part. 4. cap. 10. in fine.

15 Haec impedimento criminis annecti potest impedimentum raptus. quod nouo iure Conc. Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. statutum est inter raptorem. & raptam. quando ipsa in potestate raptoris manserit. de quorum intellectu satis diximus hac disp. p. 1. §. 2. a. n. 20.

PUNCTUM XIII.

De impedimento Ligaminis.

Impedimentum ligaminis appellatur ipsum matrimonium rectè contractum. quo ligatur coniux. ne possit eo durante aliud matrimonium inire. Hoc impedimentum non solum iure Ecclesiastico. sed etiam naturali. & Divino statutum est. ut latius diximus. disp. 1. ubi de vitate. & indissolubilitate matrimonij. At eo matrimonio dissoluto per mortem cessat impedimentum matrimonij contrahendi.

§. I.

Qualiter constare debeat de coniugis obitu. ut possit superstes aliud matrimonium inire?

- 1 Debet esse certus de coniugis morte.
- 2 Aliqui diversam certitudinem requirunt. si auctoritate publicae. & non privatae matrimonium contrahendum sit.
- 3 Verius est eandem certitudinem requiri siue propria. siue iudicis auctoritate contrahatur.
- 4 Prudentis arbitrio remittitur certitudo moralis ad contrahendum matrimonium requisita.
- 5 Vni testimonium sufficere plures affirmant.
- 6 Alij oppositum censent.
- 7 Conciliantur supra dictae sententiae.
- 8 Qualiter fama de morte coniugis certitudinem moralem praestet?

VT possit coniux secundum matrimonium inire. certus esse debet de morte prioris coniugis. eo quod novi matrimonij

rimonij contractus cedit in præiudicium illius, si forte superstes sit, quique iure suo in casu dubio spondendus non est. Præterquam quod præsumendum est viuere, dum contrarium probatum non fuerit, ut constat ex leg. ult. Cod. de sacrosanctis Ecclesiis. Atque ita tradunt omnes in cap. in presentia de sponsalibus. Quo Textu corrigitur lex uxores ff. de diuortio, quæ uxori dubitanti de morte coniugis absentis licentiam concedit nubendi post quinquennium expectatum, vel post quadriennium, ut habetur in leg. uxor. Cod. de Repudiis. Itemque correctum est Authent. hodie Cod. de Repudiis, ubi uxori audienti virum in bello obiisse interdicitur nuptias, quin prius per se, vel per alium adeat belli ducem, ipsæque iuret obiisse, & aliorum testimonia recipiat, & insuper expectet per annum. Non enim hanc diligentiam præstare tenetur. Satis enim est, si abundè certa reddatur de morte coniugis, uti decilum est in dicto cap. in presentia, & ita tradunt Gutier. lib. 2. præct. q. 8. num. 5. Et de matr. cap. 5. §. 1. n. 1. Sanch. lib. 2. disp. 46. num. 1. & 2. & alij apud ipsos.

2. Dubium tamen est quæ certitudo requiratur de morte coniugis, ut quis possit cum propria auctoritate, tum auctoritate Iudicis aliud iure matrimonium? Plures, grauiusque Doctores relati à Sanch. lib. 2. disp. 46. num. 5. consentiunt ad contrahendum matrimonium propriâ auctoritate sufficere certitudinem probabilem, secus verò ad contrahendum auctoritate Iudicis. Priorem partem probant ex cap. cum per bellicam, 3. 4. qua. 2. ibi. Nec tamen culpabilis iudicetur qui personam eius mariti, qui iam non esse existimabatur assumpsit. Et ex cap. quoniam §. Porro, vers. si autem. Ut lite non contestata, ibi: Si autem de carnali coniugio sit agendum, tamdiu alteruter coniugum expectetur, donec de ipsius obitu verisimiliter præsumatur. At estimationem, seu verisimilitudinem certitudo probabilis, seu opinio præstat. Ergo hæc sufficit. Præterea operans ex credulitate probabilis prudenter censetur operari. Secundam partem probant ex cap. in presentia de sponsalibus. ibi. Nec permittas eos auctoritate Ecclesiæ contrahere, donec certum nuncium recipiant de morte virorum. Et ratione confirmatur; nam Ecclesiæ nequit coniugem, quem suâ auctoritate in matrimonium coniunxit liberum declarare ad nouum matrimonium in eundem, quin ei constet prius dissolutum esse.

3. Cæterum verius existimo eandem certitudinem requiri, ut quis propriâ auctoritate nouum contrahat matrimonium, & ut Iudex id permittat, eo quod Textus in cap. in presentia, de sponsalibus. æque de utroque casu loquitur: Inquit enim. Non possunt tales ad aliorum consortium conuolare, nec permittas eos auctoritate Ecclesiæ contrahere, donec certum nuncium recipiant de morte coniugis, ubi certus nuncius requiritur, tum ut Ecclesiæ eos contrahere permittat, tum ut ipsi contrahere possint. Et in cap. Dominus de secundis nuptiis cauetur, ne aliquis ad secundas nuptias transire præsumat, donec ei constet quod ab hac vita migrauerit coniux eius. Debet ergo certitudo moralis adesse, non solum ut Ecclesiæ facultatem contrahendi concedat, sed ut quilibet suâ auctoritate contrahere possit. Ratio verò videtur aperta, quia ea quæ solum præstant probabile iudicium de morte coniugis insufficientia sunt, ut coniux suo iure, & possessione spoliatur. Nam esto ex iudicio probabilis quis prudenter operetur ea, quæ in nullius cedunt præiudicium, non tamen ea quæ iuri alterius acquisito præiudicant. Neque contrarium probant Textus in cap. cum per bellicam Cap. quoniam, exigunt namque estimationem, & verisimilitudinem non quamcumque, sed certam moraliter, uti tradunt Glossa in d. cap. in presentia in fine. Et ibi Abbas, & in d. cap. quoniam num. 12. Couaruu. 4. decret. 2. part. c. 7. §. 3. num. 3. Gutier. 2. præct. q. 8. n. 4. & segg. Malcard. de probat. conclus. 1074. num. 4. Sanch. lib. 2. disp. 46. num. 6. Coninch, disp. 2. §. dub. 2. in fine. Et alij apud ipsos.

4. Quæ autem certitudinem morale præstent prudentis arbitrio relinquunt spectatis circumstantiis, ut optimè aduertunt Couaruu. Gutier. & Sanch. supra. Ea tamen certitudine habitâ poterit coniux ad secundas nuptias transire nullâ licentiâ ordinarij requisita, quia nullibi cauetur hanc licentiam exposulandam esse, sicuti notauit Syluest. verbo Matrimonium §. q. 1. dicto 4. Gutier. lib. 2. præct. q. 8. num. 9. & de matr. cap. 5. in fine.

5. Sed an vnus testimonium de morte prioris coniugis sufficiat hanc morale certitudinem præstare? Affirmant Abbas in dicto cap. in presentia. v. 6. Et ibi Hostien. ad finem. Angelus, verbo Matrimonium 3. impedim. 1. 3. Veracru. 1. part. speculi art. 42. conclus. 1. Gutier. lib. 2. præct. q. 8. num. 4. & de matr. c. 5. num. 2. Mouentur ex dicto cap. in presentia, ubi solum certus vultus existitur, certus inquam, qui spectatâ qualitate personæ, & modo deponendi prudenter iudicetur certum deponere.

6. Alij verò, è quorum numero est Bart. in leg. 2. §. si dubitetur num. 1. ff. quemadmodum testamenta aperiuntur. Man. 1. r. sum. cap. 2. §. 3. num. 2. Sanch. lib. 7. disp. 46. num. 12. consentiunt vnus testimonium, nisi alijs coniecturis adiuuetur insufficientem esse. Ducuntur, quia vnus testimonium non plene probat, sed semiplene, id est solum probabile iudicium generare po-

test, non certum. Ob quam causam in leg. iurisurandi, ff. si mili modo. Cod. de Testib. Et cap. veniens, in fine. de Testibus, dicitur vocem vnus nullius esse, id est nullius effectus esse ad sententiam proferendam. Si enim in causis pecuniariis ex vnus tantum testimonio nequit Iudex possidentem suâ possessione priuare, quomodo poterit in causâ matrimoniali in qua grauis noxamentum vertitur.

Cæterum hæc sententiæ est videatur opposita te ipsa conueniant; nam sententiæ Bart. vera est, dictum vnus testis per se spectatum insufficientem esse, cui non opponitur prior sententiæ concedens vnus testimonium sufficere, quia id concedit quando maior probatio haberi non potest, & testis ex modo deponendi certum deponere præsumitur. Quod manifestè colligitur ex dicto cap. in presentia, ubi Textus loquitur de maritis, qui causâ captiuitatis, vel peregrinationis septennio aberant, de quorum vita, vel morte uxores certificarî non poterant etsi diligentiam adhibuerint. Quo casu decedit Textus, si certus nuncius ad sit, id est si vnus qui fide dignus sit, & verbis verosimilibus de morte coniugis testetur, sufficiens esse, ut ad secundas nuptias possint transire sic has sententiæ conciliat Gutier. de matr. cap. 5. num. 2. & videtur expressum in lege regia. §. tit. 17. part. 7. [Omnis dicitur que sciendo el marido de alguna mujer captiua, o yendo en Romeria, o por otro algun lugar estaua, si a la mujer veniesen nuebas del, o mandado que era muerto, e la persona que se lo dice fuese buerto de creerse de pues se casase ella con otro maguer no fuese muerte el marido primero, e tornase a ella no la podria acufar de adulterio, por quanto ella se caso cuidando que lo podia haçer con derecho.] Et ibi Gregor. Lopez adducens Textum in d. cap. in presentia de sponsalibus.

Ex his inferretur famam præcisè de morte coniugis insufficientem esse ad secundum matrimonium in eundem, quia fama utpote orta ob incerto Authore, & sapè fallaci certitudinem morale non præstat, ut deciditur in c. vestra de cohabit. clericor. At si hæc fama alijs adminiculis adiuuetur, quæ prudentis arbitrio certitudinem faciunt moralem, ut si mors contigerit in bello, vel in loco distanti, vel vir sit senex, vel æger, vel non reddidit cum redire promisit, sufficiens videtur, ut possit coniux ad alias nuptias transire, quia fama is circumstantiis vestita certitudinem moralem præstat, iuxta Glossam in cap. quoniam frequenter, verbo præsumatur, vbi licet non contestata. Et tradit Abbas in cap. in presentia de sponsalibus. num. 6. Nauar. cap. 22. num. 53. Malcard. concl. 307 §. num. 4. Gutier. d. cap. 5. num. 4. Sanch. disp. 46. num. 15. & alij apud ipsos. Fama verò probanda est duobus testibus omni exceptione maioribus, qui deponere debeant ea fide dignis auduisse, et quæ in illo loco publicum, seque credere rem ita se habere. Quinimò si coniecturæ probabilis mortis coniugis non adsint explicare debeant à quibus personis audierint, nisi forte sex vel octo testibus fama comprobetur, sicuti hæc omnia latius prosequitur Malcard. conclus. 749. & concl. 1074. Thom. Sanch. d. disp. 46. num. 16. Leonard. Lelhus. lib. 2. de iur. cap. 29. num. 144.

§. II.

Qualiter pœnæ Iure Civili statuta fœminis, intra annum luctus secundò nubentibus, Iure Canonico correctæ sint?

- 1 Qualiter annus luctus computandus sit?
- 2 Prima pœna est infamia.
- 3 Secunda ne posteriori viro possit in vltima voluntate relinquere vltra tertiam partem suorum bonorum.
- 4 Tertia est incapacitas cuiuscumque hereditatis, & legati à quocumque præter maritum relicta.
- 5 Quarta, ut omnia relicta in vltima voluntate à marito prius amittat.
- 6 Quinta, ne sanguineis vltra tertium gradum ab intestato succedere possit.
- 7 Sexta, ut filius prioris matrimonij medietatem suorum bonorum concedat.
- 8 Hæc pœnæ non incurrunt uxor, si primum matrimonium, vel secundum non subsistit.
- 9 Hæc pœnæ non extenduntur ad virum, qui intra annum luctus uxoris, ducit.
- 10 Omnes prædictæ pœnæ Iure Canonico sunt correctæ, etsi aliqui contrarium censent.
- 11 Sublate sunt hæc pœnæ non solum in foro Ecclesiastico, sed etiam seculari.
- 12 Uxor nubens intra annum luctus capax est cuiuscumque hereditatis siue ab extraneo, siue à marito relicta.
- 13 Propositur questio, An legatum relicto sub conditione, ne ad secundas nuptias transiret, quodque intra annum luctus posset non potest, correctura sit Iure Canonico?